

HOOFDSTUK 9

Wetgever aan de slag gegaan met suggesties en aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen

Wetgever aan de slag gegaan met suggesties en aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen

In dit hoofdstuk wordt toelichting gegeven bij vier voorbeelden van gewijzigde wetgeving ingevolge het signaal dat door de Ombudsman aan de wetgevende macht werd gegeven.

1. Zelfstandigen die een vrijstelling kregen van de betaling van de bijdragesupplementen na een regularisatie van het beroepsinkomen, terwijl ze niet gevraagd hebben om vrijgesteld te worden van de betaling van de voorlopige bijdragen en die betaald hebben, behouden hun pensioenrechten op basis van die voorlopige bijdragen.

Een zelfstandige in tijdelijke financiële moeilijkheden heeft de mogelijkheid een aanvraag tot vrijstelling van sociale bijdragen in te dienen. Indien hij deze vrijstelling bekomt, opent deze periode geen pensioenrechten en wordt ze evenmin in aanmerking genomen voor de toegang tot het vervroegd pensioen. Hij kan dus aanvragen om de pensioenverzekering te verlaten.

Een grondige analyse over de vrijstelling van bijdragen en de impact hiervan op vlak van pensioenen is te vinden op pagina 130-134 van het Jaarverslag 2013. De Ombudsman merkte op dat de aansluiting bij het stelsel van de zelfstandigen in het Belgische sociale zekerheidssysteem een aansluiting is bij een sociale verzekering, gebaseerd op het solidariteitsprincipe.

In tegenstelling tot een klassieke verzekering waar het probleem van selectie en anti-selectie speelt, waardoor de meest bedreigden met de kleinste inkomens van de voordelen uitgesloten dreigen te worden, wordt dit in de sociale verzekering opgevangen door het verplicht karakter of door het ontbreken van het synallagmatisch karakter waardoor het recht op bijdragebetaling en het recht op prestaties twee van elkaar onderscheiden reglementeringen uitmaken waarbij het recht op prestaties niet afhankelijk is van het betalen van (een bepaalde hoeveelheid) aan bijdrage. Dit laatste is hier echter niet het geval.

Door aan de zelfstandige in financiële moeilijkheden toe te staan geen bijdragen te betalen en dus niet deel te nemen aan de (volledige) sociale verzekering valt het verplicht karakter van de pensioenverzekering weg. Op het ogenblik van de pensionering wordt aan de zelfstandigen aan wie het voordeel werd toegekend om in perioden van moeilijkheden geen bijdragen te betalen de rekening gepresenteerd voor dit "voordeel". Wanneer ze hun pensioenbeslissing ontvangen hebben velen bedenkingen bij de "solidariteit" van het systeem.

De Ombudsman Pensioenen stelde zich dan ook de vraag of het misschien denkbaar is dat op een dag het opnieuw mogelijk wordt dat ook de perioden gedurende dewelke de zelfstandige in financiële moeilijkheden verkeerde opnieuw opgenomen worden in de berekening van het wettelijk pensioen en in aanmerking worden genomen voor de loopbaanvoorwaarde die toegang geeft tot het vervroegd pensioen. Op dat ogenblik zal ook de berekeningswijze van uitkeringen voor deze perioden (zuivere gelijkstelling of op basis van een minimum gewaarborgd bedrag) besproken moeten worden.

In reactie hierop werd in het Koninklijk besluit van 21 december 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen met betrekking tot de invloed van de vrijstelling van de betaling van de bijdragesupplementen op het pensioen (zie BS 29 januari 2019) voorzien dat voor de vrijstelling van bijdragen die gevraagd

werden voor de bijdragen na een regularisatie van het beroepsinkomen terwijl de zelfstandige niet gevraagd heeft om vrijgesteld te worden van de betaling van de voorlopige bijdragen en die betaald heeft, de pensioenrechten op basis van die voorlopige bijdragen te behouden.

Deze regeling wordt met ingang van 1 januari 2019 ingeschreven in het algemeen reglement op het zelfstandigenpensioen. Ze is van toepassing op de vrijstellingen van de betaling van bijdragen vanaf die datum.

2. Voor een gewezen personeelslid van een overheidsdienst wiens loopbaan vóór 1 januari 2011 is beëindigd is de werkgever van de overheidsdienst voortaan gehouden zijn historische loopbaan- gegevens (dat wil zeggen de gegevens tot en met 31 december 2010) aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van de vraag van de pensioendienst zodat de P-datum voor deze personen kan berekend worden en een raming van hun toekomstig pensioenbedrag kan gemaakt worden

Voor een gewezen personeelslid wiens loopbaan vóór 1 januari 2011 is geëindigd, was een werkgever van de overheidssector momenteel enkel gehouden een attest "historische gegevens" aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van een aanvraag om rust- of overlevingspensioen. Deze verplichting is geregeld in de artikelen 146 en 147 van de wet van 29 december 2010.

Zolang er geen aanvraag was voor een rust- of overlevingspensioen was een werkgever dus niet wettelijk verplicht om voor dit gewezen personeelslid een attest "historische gegevens" aan te geven. Hierdoor konden geen correcte pensioenramingen op vraag gemaakt worden wanneer de werkgever van de overheidsdienst deze historische gegevens niet aangeeft. Bovendien werd voorzien dat deze raming automatisch zou verlopen vanaf de leeftijd van 55 jaar wat in dergelijke gevallen onmogelijk was.

Via mypension.be kan iedere burger die dat wenst zelf een raming van zijn vroegst mogelijke pensioendatum vragen in elk pensioenstelsel. Deze pensioendatum kan uiteraard slechts betrouwbaar zijn voor zover het elektronisch pensioendossier correct en volledig is. Dit was niet het geval bij gebrek aan aangifte van historische loopbaangegevens van personeelsleden van overheidsdiensten wiens loopbaan daar geëindigd is voor 1 januari 2011.

Indien er in het elektronisch pensioendossier gegevens niet correct zijn of ontbreken kan de burger dit via mypension.be melden. Deze meldingen komen bij de Federale Pensioendienst terecht. In de meeste gevallen waarin een burger meldt dat er loopbaangegevens van vóór 1 januari 2011 ontbreken, kunnen de werkgevers van de overheidssector -op vraag van de Federale Pensioendienst- vrijwillig een attest "historische gegevens" geven, doch waren deze dat niet verplicht.

In het jaarverslag 2016 op pagina 59 riep de Ombudsman Pensioenen de wetgever op na te denken over een aanpassing van de artikelen 146 en 147 van de wet van 29 december 2010 houdende diverse bepalingen en de aangifte door de werkgever van de overheidssector van de historische gegevens van de ambtenarenloopbaan die beëindigd werd voor 1 januari 2011 binnen een redelijke termijn te verplichten.

In artikel 18 van de wet 13 april 2019 waarbij wijzigingen worden aangebracht in de wet van 23 december 2010 werd ingegaan op de suggestie van de Ombudsman Pensioenen.

De laatste werkgever bij wie een personeelslid vóór 1 januari 2011 uit dienst is getreden zonder een rustpensioen bekomen te hebben, is er voortaan toe gehouden een elektronisch attest "historische gegevens" aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van de aanvraag die daartoe werd ingediend door een pensioeninstelling van de overheidssector.

3. Recht op gezinspensioenen als zelfstandige voortaan ook mogelijk gemaakt wanneer de partner een klein ambtenarenpensioen heeft

Elke gepensioneerde zelfstandige of werknemer heeft recht op een gezinspensioen wanneer zijn of haar echtgenoot niet beroepsactief is of slechts inkomsten heeft die de inkomensgrenzen voor toegelaten beroepsactiviteit respecteren en geen sociale uitkering geniet. Wanneer beide echtgenoten recht hebben op een pensioen, wordt een gezinspensioen uitbetaald wanneer dit voordeliger is dan de som van beide pensioenen als alleenstaande.

In afwijking van deze principes en in tegenstelling tot het pensioenstelsel voor werknemers laat het pensioenstelsel van de zelfstandigen niet toe een gezinspensioen toe te kennen aan zelfstandigen die gehuwd zijn met een gepensioneerde statutaire ambtenaar.

In het jaarverslag 2012 op pagina 85 beval de Ombudsman Pensioenen aan de wetgeving in het stelsel van de zelfstandigen in overeenstemming te brengen met deze in de werknemersregeling zodat de gepensioneerde die een pensioen als zelfstandige geniet dit pensioen kan bekomen op basis van het gezinsbedrag indien zijn echtgenoot een rustpensioen in de openbare sector geniet waarvan het bedrag kleiner is dan het verschil tussen het bedrag van het pensioen van de andere echtgenoot op basis van het gezinsbedrag en het bedrag als alleenstaande.

De wet van 26 april 2019 tot wijziging van diverse bepalingen inzake het pensioenstelsel van de zelfstandigen wat de cumulatie van een gezinspensioen met een pensioen in hoofde van de andere echtgenoot betreft (B.S. 30/07/2019) willigt deze aanbeveling in. De echtgenote krijgt haar ambtenarenpensioen uitbetaald. De echtgenoot krijgt zijn gezinspensioen (als zelfstandige) uitbetaald waarop het ambtenarenpensioen van de echtgenote in mindering wordt gebracht.

4. Loonbeslag – Publicatie voor beslag of overdracht vatbare bedragen – Tijdige publicatie noodzakelijk

Naar aanleiding van een klacht stelde het College vast dat in januari het beslag op pensioenen niet correct verliep. De FPD hield te veel in op de pensioenen omdat hij zich baseerde op de barema's die van toepassing waren tot december van het vorige jaar.

Om het correcte bedrag te kunnen inhouden dat rekening houdt met de beslagbare bedragen die van toepassing zijn vanaf januari van het volgende jaar moeten deze barema's tijdig in het Belgisch Staatsblad, dit is voor 15 december van het lopende jaar, gepubliceerd worden.

Het College stelde vast dat de publicatie de laatste jaren na 15 december gebeurde (bijvoorbeeld de publicatie voor de beslagleggingen vanaf januari 2019 pas op 28 december 2018).

Het College richtte zich in zijn jaarverslag 2018 (p. 67) tot de uitvoerende macht om het nodige te doen om het KB tot uitvoering van artikel 1409 § 2 van het Gerechtelijk wetboek, die de wettelijke barema's, ten behoeve van de berekening van het voor overdracht of beslag vatbaar gedeelte, telkenjare wijzigt, tijdig te publiceren en tenminste zoals aangegeven in de laatste alinea van het genoemde artikel 2, namelijk binnen de eerste vijftien dagen van december van elk jaar.

De bevoegde Minister van Justitie beloofde de nodige aandacht te besteden aan deze oproep.

De beslagbare bedragen van toepassing vanaf januari 2020 werden gepubliceerd in het Belgisch staatsblad van 13 december 2019 (KB van 9 december 2019).

